

This Question Paper contains 15 printed pages.

Seat No.:

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No.:

102843

156(GHE)

(March, 2019)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

સૂચનાઓ :

- 1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ પાંચ વિભાગ અને 47 પ્રશ્નો છે.
- 2) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. વિકલ્પો આંતરિક છે.
- 3) પ્રશ્નની સામે લખેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.
- 4) પ્રશ્નની સૂચના પ્રમાણે જવાબ લખવા.
- 5) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો.

વિભાગ - A

■ નીચે આપેલા 1 થી 10 હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો છે. આપેલા વિકલ્પો માંથી સાચો વિકલ્પ

(A, B, C) પસંદ કરીને લખો. દરેકનો 1 ગુણ છે.

[10]

1) ઉદ્યોગ સાહસિકતા શાના દ્વારા વધારી શકાય છે ?

- (A) રોજગારી
- (B) જનસંખ્યા
- (C) તાલીમ

2) કામદારોના વેતન ચુકવણી એ કઈ મૂડીનો ભાગ છે ?

- (A) આખરની મૂડી
- (B) સ્થાયી મૂડી
- (C) કાર્યકારી મૂડી

3) વિસ્તૃત યોજનાકિય અહેવાલ કઈ મુખ્ય ગણ બાબતોનો અભ્યાસ કરે છે ?

(A) ઉત્પાદન, વેચાણ તથા રોકાણ

(B) નફો, નુકસાન તથા વ્યાજ

(C) જાહેરાત, વેચાણ તથા નફો

4) સર્વેક્ષણ કે મૂળ સ્ત્રોતમાંથી એકત્રિત કરેલ માહિતી કેવી ગણાય ?

(A) ગૌણ માહિતી

(B) રોજિંદી માહિતી

(C) મુખ્ય માહિતી

5) યોજનાકિય અહેવાલ તૈયાર કરતી વખતે કઈ બાબતોનું વિશ્લેષણ કરી લેવું અનિવાર્ય છે ?

(A) તકનિકી

(B) કર્મચારીલક્ષી

(C) ગ્રાહકલક્ષી

6) નીચેનામાંથી કોઈ એકનો કાર્યશીલ મૂડીમાં સમાવેશ થતો નથી ?

(A) રોકડ

(B) દેવાદારો

(C) વાહન

7) કયા કાયદા હેઠળ કંપનીની નોંધણી થાય છે ?

(A) 1872

(B) 1947

(C) 1956

- 8) રાજ્યની બહારથી માલ ખરીદવામાં આવે ત્યારે કયો વેરો લાગુ પડે છે ?
- (A) કેન્દ્રીય વેચાણવેરો
- (B) આવકવેરો
- (C) આબકારી વેરો
- 9) અસરકારક સંચાલનની પૂર્વશરત કઈ છે ?
- (A) ધ્યેયો વિશેની સ્પષ્ટતા
- (B) કાર્ય વિશેની સ્પષ્ટતા
- (C) કર્મચારીઓની સ્પષ્ટતા
- 10) ઔદ્યોગિક એકમની પ્રગતિ માટે શું આવશ્યક છે ?
- (A) જાહેરાત
- (B) વેચાણ
- (C) નવીનીકરણ

વિભાગ - B

- નીચે આપેલા 11 થી 20 સુધીના પ્રશ્નોના જવાબો એક વિધાનમાં લખો. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.

[10]

- 11) ઉદ્યોગ સાહસિકોની વૃદ્ધિ સાથે શાની વૃદ્ધિ થાય છે ?
- 12) યંત્ર સામગ્રીની ખરીદીનો ખર્ચ એ કઈ મૂડીનો ભાગ છે ?
- 13) કયા યોજનાક્રિય અહેવાલના તારણોની વિશ્વસનિયતા વધુ હોય છે ?
- 14) રોજબરોજનો ખર્ચ કરવા માટે જરૂરી નાણાકીય જરૂરિયાતને કઈ મૂડી કહેવાય ?

- 15) બજાર શક્યતા વિશે અંદાજ લગાવવાની એક રીતને શું કહે છે ?
- 16) જાહેર કંપનીમાં વધુમાં વધુ કેટલા સભ્યો હોય છે ?
- 17) જે વર્ષ માટે આવકવેરો ચૂકવવામાં આવ્યો હોય તેને કયું વર્ષ કહેવાય ?
- 18) સંચાલનનો અર્થ આપો.
- 19) સર્જનશીલતા અને નવીનીકરણ વચ્ચે શો સંબંધ છે ?
- 20) કરશનભાઈ પટેલ એ કયા ગ્રુપના સર્વેસર્વા છે ?

વિભાગ - C

■ નીચે આપેલા 21થી 31 પ્રશ્નોના સંક્ષિપ્ત જવાબ લખો. દરેકના 2 ગુણ છે.

[22]

- 21) ધંધાની સ્થાપના માટે કઈ કઈ પ્રવૃત્તિઓ કરવી પડે છે ?
- 22) આનુષંગિક આવશ્યક સેવાઓ એટલે શું ?
- 23) બજાર શક્યતા એટલે શું ?
- 24) બજાર સંશોધન એટલે શું ?
- 25) ઔદ્યોગિક એકમમાં કયા કયા હેતુઓ માટે બાંધકામ કરવામાં આવે છે ?
- 26) કાર્યશીલ મૂડી એટલે શું ?
- 27) લઘુ ઔદ્યોગિક એકમની વ્યાખ્યા આપો.
- 28) ટર્ન ઓવર ટેક્ષ એટલે શું ?
- 29) માલસામાન ની યોગ્ય પ્રાપ્તિ એટલે શું ?
- 30) નવીનીકરણ કોને કહેવાય ?
- 31) સફળ ઉદ્યોગ સાહસિક શ્રી આર. એસ. ખડવાલિયાના દ્રષ્ટાંત પરથી શું તારવી શકાય છે ?

વિભાગ - D

- નીચે આપેલા 32 થી 42 પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ લખો. દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ છે. [33]
- 32) નાની એકમની સફળતાના ચાર આધારો કયા કયા છે ? ટૂંકમાં સમજાવો.
- 33) સ્થિર મૂડીમાં કયા કયા ખર્ચાઓનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે ?
- 34) P.P.R. અને D.P.R. વચ્ચેનો તફાવત જણાવો.
- 35) બજાર સર્વેક્ષણની પ્રશ્નાવલી તૈયાર કરતા ધ્યાનમાં રાખવાના મુદ્દા જણાવો.
- 36) ઉત્પાદન માટે જરૂરી મશીનરીનાં વિકેતાની પસંદગી સમયે કયા માપદંડોને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે ?
- 37) નાણાંકીય સાધનો ઉભા કરવાના મુખ્ય સ્ત્રોતો કયા છે ? તે જણાવી સમજાવો.
- 38) ભારતીય ઉદ્યોગ સાહસિકતા વિકાસ સંસ્થા (EDI-I) ની કામગીરી જણાવો.
- 39) વેચાણવેરાની મુખ્ય બાબતો કઈ છે તે જણાવો.
- 40) ઉત્પાદન સંચાલનની મુખ્ય બાબતો કઈ છે ?
- 41) વાટાઘાટ કરવાની કુશળતાના સિદ્ધાંતો જણાવો.
- 42) કેયુર શારદાના ઉદ્યોગ સાહસિક તરીકે ધંધાના વિકાસના તબક્કા જણાવો.

વિભાગ - E

- નીચે આપેલા 43 થી 47 નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો છે. દરેક પ્રશ્નના 5 ગુણ છે. [25]
- 43) પ્રાથમિક યોજનાકીય અહેવાલમાં કયા પ્રકારની માહિતી દર્શાવાય છે ?
- 44) નમૂનો પસંદ કરવાની જુદી જુદી પદ્ધતિઓ સમજાવો.

અથવા

બજાર માંગના અંદાજને અસર કરતા ઘટકોની ચર્ચા કરો.

45) ઔદ્યોગિક એકમના પ્રકાર જણાવી કોઈપણ એક પ્રકારની સમજૂતી આપો.

46) ભાગીદારી પેઢીનો અર્થ આપી, તેના પ્રકારો સમજાવો.

47) માનવ સંસાધન સંચાલનમાં કઈ અગત્યની બાબતો છે તે જણાવી સમજાવો.

અથવા

ઉત્પાદન સંચાલનની મુખ્ય બાબતોની ચર્ચા કરો.

Seat No.:

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No.:

156(H)

(March, 2019)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

सूचनाएँ :

- 1) इस प्रश्नपत्र में 5 विभाग व 47 प्रश्न दिए गए हैं।
- 2) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं। विकल्प आंतरिक हैं।
- 3) दाहिनी ओर के अंक प्रश्नों के पूर्ण गुण दर्शाते हैं।
- 4) प्रश्नों के उत्तर सूचना के अनुसार ही दीजिए।
- 5) नए विभाग की शुरूआत नए पृष्ठ से कीजिए।

विभाग - A

■ निम्नलिखित 1 से 10 तक के प्रश्न हेतुलक्षी हैं। दिए गए विकल्पों (A, B, C) में से सही उत्तर चुनकर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है :

[10]

- 1) उद्योग साहसिकता किस आधार पर बढ़ाई जा सकती है?
 - (A) रोजगारी
 - (B) जनसंख्या
 - (C) तालीम
- 2) कर्मचारियों का वेतन देना यह किस पूँजी का हिस्सा माना गया है?
 - (A) अंतिम पूँजी
 - (B) स्थायी पूँजी
 - (C) कार्यकारी पूँजी

- 3) विस्तारपूर्वक योजना संबंधी प्रतिवेदन किन मुख्य तीन बातों का अभ्यास करता है?
- (A) उत्पादन, बिक्री तथा निवेश
(B) मुनाफा, घाटा तथा ब्याज
(C) विज्ञापन, बिक्री तथा मुनाफा
- 4) सर्वेक्षण या मूल स्रोत से एकत्रित की गई सूचना कैसी मानी जाती है?
- (A) गौण सूचना
(B) दैनिक सूचना
(C) मुख्य सूचना
- 5) योजनाकीय प्रतिवेदन (Report) तैयार करते समय किन बातों का विश्लेषण कर लेना अनिवार्य है?
- (A) तकनीकी संबंधी
(B) कर्मचारी संबंधी
(C) ग्राहक संबंधी
- 6) निम्नलिखित में से किसका कार्यशील पूँजी में समावेश नहीं होता?
- (A) नगद
(B) देनदार
(C) वाहन
- 7) किस कानून के तहत 'कंपनी पंजीकरण' किया जाता है?
- (A) 1872
(B) 1947
(C) 1956
- 8) राज्य के बाहर से माल खरीदते समय कौन सा कर लागू होता है?
- (A) केंद्रीय बिक्री कर
(B) आयकर
(C) आबकारी कर

- 9) असरकारक संचालन की पूर्व शर्त क्या है?
- (A) ध्येयों के बारे में स्पष्टता
 (B) कार्यों के बारे में स्पष्टता
 (C) कर्मचारियों की स्पष्टता
- 10) औद्योगिक इकाई की प्रगति के लिए क्या आवश्यक है?
- (A) विज्ञापन
 (B) बिक्री
 (C) नवीनीकरण

विभाग - B

■ निम्नलिखित 11 से 20 प्रश्नों के उत्तर एक ही विधान में दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है :

[10]

- 11) उद्योग साहसियों की वृद्धि के साथ किसकी वृद्धि होती है?
- 12) यंत्र सामग्री खरीदने का खर्च किस पूँजी का हिस्सा है?
- 13) किस योजना संबंधी प्रतिवेदन में निष्कर्षों की विश्वसनीयता अधिक होती है?
- 14) दिन-प्रतिदिन खर्च करते हुए अपेक्षित पूँजी की आवश्यकता को कौन सी पूँजी कहा जाएगा?
- 15) बाजार संभावना के बारे में अनुमान लगाने की एक पद्धति को क्या कहते हैं?
- 16) पब्लिक कंपनी (Public Company) में अधिक-से-अधिक कितने सदस्य हो सकते हैं?
- 17) जिस वर्ष में आयकर भरा जाए, उसे कौन सा वर्ष कहा जाता है?
- 18) संचालन का अर्थ बताइए।
- 19) सर्जनशीलता एवं नवीनीकरण के बीच क्या संबंध है?
- 20) करसन भाई पटेल किस ग्रुप का सर्वेसर्वा है?

■ निम्नलिखित 21 से 31 तक के प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 2 अंक हैं।

[22]

- 21) व्यवसाय की स्थापना हेतु कौन-कौन सी प्रवृत्तियाँ करनी पड़ती हैं?
- 22) आनुषंगिक आवश्यक सेवाएँ किसे कहते हैं?
- 23) बाजार संभावना से क्या तात्पर्य है?
- 24) बाजार संशोधन क्या है?
- 25) औद्योगिक इकाई में किन-किन उद्देश्यों के लिए बांध काम किया जाता है?
- 26) कार्यशील पूँजी किसे कहते हैं?
- 27) लघु औद्योगिक इकाई की परिभाषा दीजिए।
- 28) टर्न ओवर टैक्स किसे कहते हैं?
- 29) माल-सामान की योग्य प्राप्ति से क्या तात्पर्य है?
- 30) नवीनीकरण किसे कहते हैं?
- 31) सफल उद्योग साहसिक श्री आर. एस. खडवालिया के उदाहरण के द्वारा क्या निष्कर्ष निकाला जा सकता है?

विभाग - D

■ निम्नलिखित 32 से 42 तक प्रश्नों के मुद्दासर उत्तर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के 3 अंक हैं :

[33]

- 32) छोटी इकाई की सफलता के चार आधार संक्षिप्त में समझाइए।
- 33) स्थिर पूँजी में किन खर्चों का समावेश होता है?
- 34) प्राथमिक योजनाकीय प्रतिवेदन (P.P.R.) और विस्तृत योजनाकीय प्रतिवेदन (D.P.R.) के बीच का अन्तर बताइए।
- 35) बाजार सर्वेक्षण प्रश्नावली बनाते समय कौन-कौन सी बातें ध्यान में रखी जाती हैं?
- 36) उत्पादन के लिए आवश्यक मशीनरी विक्रेता को परसंदगी के समय कौन सा मापदंड ध्यान में लिया जाता है?

- 37) वित्तीय साधनों को तैयार करने के मूलतः कौन-कौन से स्रोत हैं? इन्हें प्रस्तुत कर समझाइए।
- 38) भारतीय उद्योग साहसिकता विकास संस्था (EDI-I) के कार्य बताइए।
- 39) बिक्रीकर कानून की मुख्य बातें कौन-कौन सी हैं? बताइए।
- 40) उत्पादन संचालन के मुख्य घटक कौन से हैं?
- 41) वार्ता-विमर्श करने की कुशलता के सिद्धांत बताइए।
- 42) केयूर शारदा का उद्योग साहसिक तरीके धंधे का विकास के स्तर बताइए।

विभाग - E

- निम्नलिखित 43 से 47 तक के प्रश्न निबंध प्रकार के हैं। प्रत्येक प्रश्न के लिए 5 अंक हैं :

[25]

- 43) प्राथमिक योजनाकीय प्रतिवेदन (P. P. R.) में किस प्रकार की सूचना दर्शाई जाती है?
- 44) नमूना पसंद करने की भिन्न-भिन्न पद्धतियों को समझाइए।

अथवा

बाजार माँग के अंदाजों के असरकारक 'घटक' की चर्चा कीजिए।

- 45) औद्योगिक इकाई के प्रकार बताकर किसी एक को समझाइए।
- 46) भागीदारी पेठी का अर्थ देकर भागीदारी के प्रकारों को समझाइए।
- 47) मानव संसाधन संचालन में कौन-कौन सी महत्वपूर्ण बातें हैं? उनका उल्लेख कर समझाइए।

अथवा

उत्पादन संचालन (प्रबंधन) की मुख्य बातों की चर्चा कीजिए।

Seat No.:

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. :

156(E)

(March, 2019)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

Instructions :

- 1) This question paper contains 5 sections and total 47 questions.
- 2) All questions are compulsory. Options are internal.
- 3) Figures at the right side indicate full marks of the questions.
- 4) Answer according to instructions of the questions.
- 5) Start a new section on a new page.

SECTION - A

- Questions from 1 to 10 are multiple choice questions. Select the correct answer from the given options A, B, C. Each question carries 1 mark :

[10]

- 1) How can entrepreneurship be purchased (increased)?
(A) Employment (B) Population
(C) Training
- 2) Payment of wages to the employees is the portion of which capital?
(A) Final capital (B) Fixed capital
(C) Working capital
- 3) Which three main aspects do a detailed Project report?
(A) Production, sales and investment
(B) Profit, loss and interest
(C) Advertisement, sales and profit
- 4) How would you attribute the information gathered through either survey or from the primary source of information?
(A) Secondary information
(B) Routine information
(C) Primary information

- 5) While preparing a Project Report, which matters are essential to analyze?
 - (A) Technical
 - (B) Employee oriented
 - (C) Customer oriented
- 6) Which one is not considered in working capital?
 - (A) Cash
 - (B) Debtors
 - (C) Vehicle
- 7) Under which act is a company registered?
 - (A) 1872
 - (B) 1947
 - (C) 1956
- 8) Which tax is levied on the goods that are purchased from out of the state?
 - (A) Central sales tax
 - (B) Income tax
 - (C) Excise duty
- 9) What is the precondition of an Effective Management?
 - (A) Clarity of Goals
 - (B) Clarity of Activities
 - (C) Clarity among the personnel
- 10) What is necessary for the development of an industrial unit?
 - (A) Advertisement
 - (B) Sales
 - (C) Innovation

SECTION - B

- Answer the questions from 11 to 20 in one sentence each.
Each question carries 1 mark :

[10]

- 11) What increases with the increase of entrepreneurs?
- 12) Expense of purchase of machines is the part of which capital?
- 13) Which project report contains more reliable results?
- 14) What is the capital called which is necessary for daily expenses?
- 15) Which is the first step of market research?
- 16) What is the maximum number of member in a Public company?

- 17) What name is given to the year for which we pay Income tax?
- 18) Give the meaning of management.
- 19) What is the relation between creativity and innovation?
- 20) Give the name of the group in which Shree Karsanbhai Patel is founder.

SECTION - C

- Answer the questions from 21 to 31 in short. They carry 2 marks each :

[22]

- 21) Which activities are to be performed for establishing a business?
- 22) What is Necessary Service?
- 23) What is meant by Market possibility?
- 24) What is Market research (correction)?
- 25) What are the purposes of building in Industrial unit?
- 26) What is working capital?
- 27) Give definition of small scale Industry.
- 28) What is meant by Turnover tax?
- 29) What is proper receiving of the goods?
- 30) What is meant by Innovation?
- 31) What do you learn from the example of a successful entrepreneur Mr. R. S. Khadwalya?

SECTION - D

- Answer the questions from 32 to 42 to the point. They carry 3 marks each :

[33]

- 32) Which are four local supports of the success of a unit? Explain in short.
- 33) What expenditures are included in fixed capital?
- 34) What is the difference between PPR and DPR?

- 35) State the points to be kept in mind while preparing a Questionnaire for a market survey?
- 36) What are the measures considered while selecting supplier of essential machinery for production?
- 37) What are the main sources of raising finance? Explain.
- 38) State the functions of Entrepreneurship Development Institute of India.
- 39) Which are the main aspects of sales tax?
- 40) What are the main aspects of Production management?
- 41) State the principles of Negotiation skills.
- 42) Show the stages of business development of Keyur Sharda as an entrepreneur.

SECTION - E

- **Questions from 43 to 47 are essay type questions. Each question carries 5 marks :**

[25]

- 43) Explain the various types of information in preliminary project report (PPR).
- 44) Explain the different methods of choosing sampling plan.

OR

Explain the factors affecting Market demand estimation.

- 45) State the different types of Industrial units and explain any one of them.
- 46) Explain Partnership firm. Give its various types.
- 47) State important matters of Human Resource Management. Explain them.

OR

Discuss the main matters of Production management.

